ÖLKƏMİZDƏ NEFT STRATEGİYASININ QEYRİ-NEFT SEKTORUNUN İNKİŞAFINA TƏSİRİNİN TƏDQİQİ

Lala Vaqif HÜSEYNOVA
Ph.D., dos.
Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universiteti, Neft-kimya texnologiyası və sənaye ekologiyası kafedrası
E-mail: h.lala67@mail.ru

Nəmat Əhməd ƏHMƏDZADƏ
Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universiteti, Neft-kimya texnologiyası və sənaye ekologiyası kafedrası, magistrant
E-mail: ehmedzadenemet9@gmail.com

Received: *1 Fevral 2026* ***Revised:*** *23 Fevral 2026* ***Accepted:*** *5 Mart 2026*

UOT: 622:338.2 **DOİ:**https://doi.org/10.32010/VYDR9236

Xülasə: Respublikamızın iqtisadiyyatının davamlı və dayanıqlı inkişafında qeyri-neft sektorunun rolu son illərdə əhəmiyyətli dərəcədə artmışdır. Bu prosesə təsir edən əsas amillərdən biri ölkəmizin neft strategiyasının qeyri-neft sektoruna təsiri olmuşdur. Belə ki, neft strategiyasının düzgün və məqsədyönlü şəkildə həyata keçirilməsi qeyri-neft sahələrində investisiya axınını artırmağa, iqtisadi müxtəlifləşməni təmin etməyə və iqtisadiyyatın ümumi dayanıqlığını gücləndirməyə imkan verir.Əsasən, neft gəlirlərinin qeyri-neft sektoruna yönəldilməsi üçün həyata keçirilən investisiya siyasəti, vergi güzəştləri və stimulları ilə yanaşı, infrastruktur layihələrinin genişləndirilməsi və modernləşdirilməsi, maliyyə resurslarının səmərəli bölüşdürülməsi və institusional islahatlar bu prosesin əsas mexanizmləridir. Bu tədbirlər nəticəsində, müxtəlif regionlarda iqtisadi fəaliyyətlər genişlənir, yeni müəssisələr yaranır və əmək bazarında müxtəlif peşə və ixtisaslar üzrə iş yerləri açılır. neft strategiyasının düzgün və məqsədyönlü tətbiqi qeyri-neft sektorunun inkişafını dəstəkləyir, iqtisadi şaxələndirməni gücləndirir və makroiqtisadi sabitliyi təmin edir. Bu isə öz növbəsində, iqtisadiyyatın ümumi dayanıqlığını artırır, iqtisadi riskləri azaltmağa və uzunmüddətli iqtisadi inkişafı təmin etməyə imkan verir. Beləliklə, neft strategiyasının düzgün istiqamətdə həyata keçirilməsi respublikamızın iqtisadi irəliləyişində mühüm rol oynayır və ölkənin iqtisadi təhlükəsizliyini möhkəmləndirir.

Açar sözlər: qeyri-neft sektor, neft strategiyası, investisiya, makroiqtisadi sabitlik, vergi siyasəti.

Giriş

Ölkə iqtisadiyyatı uzun müddət ərzində əsasən neft və qaz sektoruna dayanıqlı şəkildə qurulmuşdur. Bu sahələr ölkənin iqtisadi inkişafında prioritet yer tutaraq, dövlət büdcəsinə böyük gəlir mənbəyi olmuşdur. XX əsrin sonu və XXI əsrin əvvəllərində isə ölkənin iqtisadi modeli daha çox neft gəlirlərinə əsaslanan fiskal strategiya üzərində qurulmuşdur. Bu strategiya ilə ölkəmiz neft və qaz sektorundan əldə olunan gəlirləri iqtisadiyyatın inkişafına yönəltmiş, infrastruktur layihələri, sosial proqramlar və digər mühüm sahələr üçün maliyyə resurslarını təmin etmişdir.Lakin qlobal enerji bazarlarında qiymətlərin dalğalanması, texnoloji yeniliklər və bərpa olunan enerji mənbələrinin ön plana çıxması kimi amillər respublikamızın iqtisadi modelində dəyişikliklərə səbəb olmuşdur. Bu səbəbdən,ölkəmizin iqtisadi siyasətində qeyri-neft sektorunun inkişafı prioritet istiqamət kimi müəyyən olunmuşdur. Bu sektor ölkənin iqtisadiyyatının şaxələndirilməsi və dayanıqlığının gücləndirilməsi üçün əsas vasitə hesab edilir.

Qeyri-neft sektoru iqtisadiyyatın müxtəlif sahələrini əhatə edir və onun əsas məqsədlərindən biri iqtisadiyyatda asılılığı azaltmaqdır. Bu sektor əlavə dəyər yaradan, yeni iş yerləri açan və sosial rifahı artıran sahələrdən ibarətdir. Məsələn, kənd təsərrüfatı, sənaye, informasiya texnologiyaları, turizm, maliyyə və xidmət sahələri kimi sahələr ölkənin qeyri-neft sektorunun əsasını təşkil edir.

Respublikamızın qeyri-neft sektorunun inkişafında neft strategiyasının formalaşdırdığı resurs təminatı və maliyyə imkanları mühüm rol oynayır. Dövlət tərəfindən həyata keçirilən investisiya axınları, təşviq mexanizmləri və institusional dəstək bu sahələrin genişlənməsinə yardım edir. Məsələn, xarici və yerli sərmayələrin cəlb olunması, texnoloji yeniliklərin tətbiqi və sahibkarlığın dəstəklənməsi qeyri-neft sektorunun inkişafını sürətləndirir.

Məqsəd

Məqalənin əsas məqsədi neft strategiyasının qeyri-neft sektorlarına təsir mexanizmlərini daha dərindən və sistemli şəkildə təhlil etməkdir. Bu təhlil çərçivəsində, neft strategiyasının iqtisadi və institusional sahələrdə yaratdığı dəyişikliklər və bu dəyişikliklərin sektorlara olan təsiri araşdırılır. Əsas diqqət, neft gəlirlərinin qeyri-neft sektorlarının inkişafına necə yönəldildiyi, bu sahələrdə investisiya və innovasiya imkanlarının necə formalaşdığı və iqtisadi şaxələndirmənin təmin olunmasında neft strategiyasının rolu üzərində cəmlənir. Eyni zamanda, bu mexanizmlərin uzunmüddətli və davamlı inkişaf üçün necə bir zəmin yaratdığı, iqtisadi dayanıqlılığa və institusional güclənməyə təsiri qiymətləndirilir. Nəticədə, məqalə, neft strategiyasının qeyri-neft sektorlarının inkişafına təsir edən mexanizmlərini sistemli və kompleks şəkildə təqdim etməklə, bu təsirlərin davamlı və tarazlı iqtisadi inkişaf modelinə necə mərhələli şəkildə daxil olmasını göstərməyə çalışır. Bu yanaşma, iqtisadi siyasətlərin formalaşmasında və gələcək inkişaf strategiyalarının müəyyən olunmasında əhəmiyyətli bir mənbə rolunu oynaya bilər.

Metodlar

Məqalədə istifadə olunan metodoloji yanaşmalar müxtəlif və çoxşaxəli olmuşdur və onların hər biri tədqiqatın məqsəd və vəzifələrinə uyğun olaraq, güclü və zəif tərəflərinin balanslaşdırılması ilə seçilmişdir. Bu metodların birgə təhlili araşdırmanın daha ətraflı tədqiqinə imkan verir.

Makroiqtisadi göstəricilərin statistik analizi metodu, iqtisadiyyatın ümumi mənzərəsini və qeyri-neft sektorunun inkişaf səviyyəsini qiymətləndirmək üçün istifadə olunur. Qeyri-neft ÜDM, qeyri-neft ixracı, investisiya həcmi, məşğulluq səviyyəsi və regionların sosial-iqtisadi göstəricilərinin analizi ilə, iqtisadiyyatın müxtəlif sahələrindəki tendensiyalar və qarşılıqlı əlaqələr müəyyən edilir. Bu analiz, iqtisadi siyasətlərin və strategiyaların effektivliyini qiymətləndirmək və gələcək inkişaf istiqamətlərini müəyyənləşdirmək üçün əsasdır.

Vergi və maliyyə siyasətinin analitik qiymətləndirilməsi metodu, neft gəlirlərinin vergi təşviqləri, subsidiyalar və güzəştlər vasitəsilə qeyri-neft sektoruna təsirini öyrənir. Bu yanaşma, fiskal və maliyyə siyasətlərinin sektorların inkişafına təsir mexanizmlərini və onların dayanıqlığını qiymətləndirməyə imkan verir. Bu, xüsusilə, dövlətin iqtisadiyyatın diversifikasiyası və qeyri-neft sektorunun inkişafını stimullaşdırmaq üçün həyata keçirdiyi siyasətlərin effektivliyinin analizi üçün vacibdir.

Sistemli iqtisadi model təhlili metodu, neft strategiyasının qeyri-neft sektoruna təsir mexanizmlərini modelləşdirməklə, iqtisadi sistemin qarşılıqlı əlaqələrini və dinamikasını anlamağa kömək edir. Bu model, müxtəlif ssenarilərdə neft strategiyasının iqtisadiyyata və qeyri-neft sektoruna təsirini proqnozlaşdırmağa və siyasətlərin optimal variantlarını müəyyənləşdirməyə imkan verir.

Müqayisəli təhlil metodu, ölkəmizin digər neft ixrac edən ölkələrlə müqayisəsini və qeyri-neft sektorunun dayanıqlıq amillərinin qiymətləndirilməsini əhatə edir. Bu yanaşma, xarici təcrübələrin öyrənilməsi və ən yaxşı təcrübələrin tətbiqi üçün əsas verir, həmçinin, respublikanın neft gəlirlərindən asılılığını azaltmaq və iqtisadiyyatın daha dayanıqlı və diversifikasiya olunmuş modelə keçidi üçün töhfə verir.

Əsas hissə

Neft strategiyası ölkənin iqtisadi inkişafında mühüm rol oynayan və xüsusilə qeyri-neft sektorunun inkişafını dəstəkləyən vacib bir siyasət mexanizmidir. Bu strategiya

çərçivəsində, dövlət büdcəsi və investisiya siyasəti vasitəsilə qeyri-neft sahələrinə maliyyə resurslarının axını təmin edilir. Beləliklə, neft gəlirləri yalnız ölkənin əsas gəlir mənbəyi olmaqla qalmır, həm də geniş və dayanıqlı iqtisadi inkişafın təmin olunmasında əsas amil kimi çıxış edir.

Əsasən, ölkə iqtisadiyyatında neft satışlarından əldə olunan gəlirlər, dövlət tərəfindən həyata keçirilən investisiyaların maliyyələşdirilməsində, subsidiyaların verilməsində və kredit güzəştlərinin tətbiqində istifadə olunur. Bu maliyyə resursları vasitəsilə sənaye parkları, aqroparklar, logistika və infrastruktur layihələri kimi böyük və strateji əhəmiyyətli layihələr həyata keçirilir. Bu layihələr yalnız iqtisadi potensialın artırılmasına deyil, həm də regionların sosial və iqtisadi inkişafına xidmət edir[2].

Neft gəlirlərinin qeyri-neft sektoruna yönəldilməsi iqtisadiyyatın müxtəlif sahələrində sərmayələrin artmasına səbəb olur. Bu sərmayələr qeyri-neft ÜDM-in (ümumi daxili məhsulun) artımını stimullaşdırır, yeni iş yerlərinin yaranmasına zəmin yaradır və regionların sosial-iqtisadi inkişafını sürətləndirir. Həmçinin, bu siyasət regionlar arasında iqtisadi bərabərsizliyin azaldılmasına və bölgələrin dayanıqlı iqtisadi strukturlarının formalaşmasına kömək edir.Bu baxımdan, neft strategiyası qeyri-neft sektorunun inkişafında mühüm bir həlledici amil kimi çıxış edir. Kapital qoyuluşlarının artırılması ilə, iqtisadi mühit daha əlverişli olur, müəssisələrin fəaliyyətində artım müşahidə edilir və ölkənin ümumi iqtisadi dayanıqlılığı güclənir. Nəticədə, ölkə iqtisadiyyatı yalnız neft sektoruna deyil, həm də digər mühüm sahələrə yönələn sərmayələr vasitəsilə çoxşaxəli və davamlı inkişaf yolu ilə irəliləyir[1]. Bu strategiya, həmçinin, uzunmüddətli iqtisadi sabitliyin və beynəlxalq rəqabət qabiliyyətinin artırılmasına da töhfə verir.

Şəkil 1.2025- ci ilin 6 ayı ərzində makroiqtisadi göstəricilər

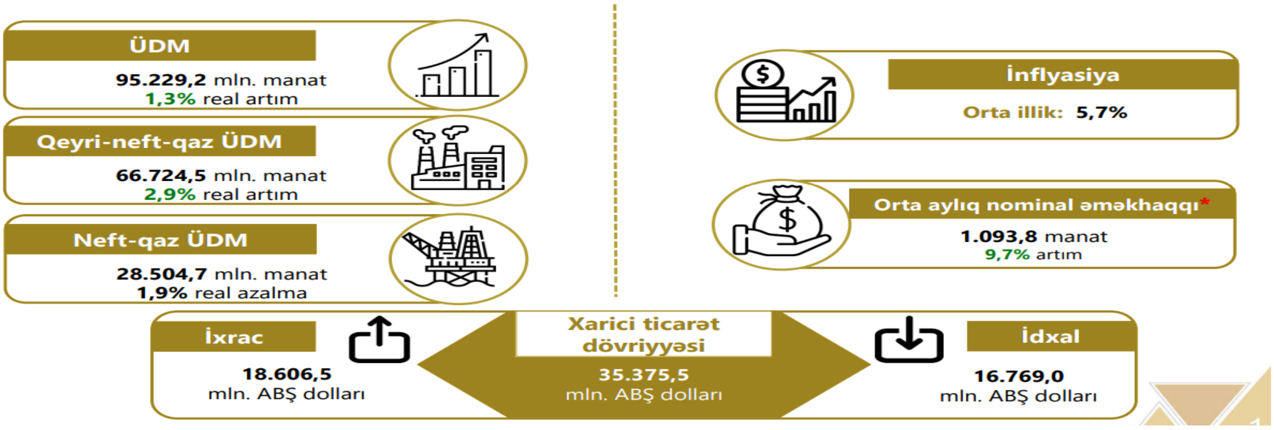

Qeyd. Dövlət Statistika Komitəsinin hesabatı

Neft gəlirlərindən əldə olunan resurslar respublikamız kimi neft-qaz zəngin ölkələrində iqtisadi inkişafın və dövlət büdcəsinin əsas maliyyə mənbəyidir. Bu resursların səmərəli və düzgün yönəldilməsi ölkənin iqtisadi dayanıqlığını möhkəmləndirmək və müxtəlif sahələrin inkişafını təmin etmək üçün çox önəmlidir. Bu məqsədlə, dövlət tərəfindən neft gəlirlərindən əldə olunan vəsaitlər qeyri-neft sektorunun inkişafına yönəldilir. Bu istiqamətdə həyata keçirilən tədbirlər arasında vergi təşviqləri, güzəştlər və subsidiyalar xüsusi yer tutur.

Vergi təşviqləri və güzəştlər qeyri-neft sektorunda fəaliyyət göstərən bizneslər üçün maliyyə yükünü azaldır, sərmayə qoyuluşunu təşviq edir və vəsaitlərin daha səmərəli istifadə olunmasına şərait yaradır. Məsələn, vergi güzəştləri və ya subsidiyalar sayəsində kiçik və orta bizneslərin fəaliyyətinin stimullaşdırılması mümkündür, bu da iqtisadiyyatın şaxələndirilməsinə və qeyri-neft ixracının artırılmasına töhfə verir. Bu mexanizmlər

investisiya layihələrinin daxili gəlirliliyini artırır, investorların riskini azaldır və onları daha çox sərmayə qoymağa təşviq edir. Nəticədə, qeyri-neft sənayesində yeni müəssisələrin açılması, mövcud müəssisələrin isə genişlənməsi və modernləşdirilməsi mümkün olur. Bu, həm də yerli sahibkarların rəqabət qabiliyyətini yüksəldir və iqtisadiyyatın dinamikasını artırır.

Bundan başqa, vergi siyasətinin rəqəmsallaşdırılması və risk əsaslı audit mexanizmlərinin tətbiqi ilə şəffaflıq və hesabatlılıq artır. Rəqəmsal texnologiyaların istifadəsi vergi ödəyicilərinin və dövlət orqanlarının fəaliyyətini daha səmərəli və izlənilə bilən edir. Bu, vergi yığımında şəffaflığı təmin edir və korrupsiyanın qarşısını almaqda kömək edir. Risk əsaslı audit mexanizmləri isə vergi orqanlarının resurslarını daha effektiv şəkildə istifadə etməyə imkan verir, yüksək riskli və ya bəzi qanun pozuntuları ilə əlaqəli vergi ödəyicilərinə diqqət yönəldir. Bu yanaşma ilə vergi ödəyicilərinin vergi öhdəliklərinə riayət etməsi artır, vergi yığımının artırılması və gölgə iqtisadiyyatının azalması təmin olunur[3].

Neft strategiyası vasitəsilə maliyyələşdirilən infrastruktur layihələri ölkənin iqtisadi inkişafında mühüm rol oynayır və qeyri-neft sektorunda məhsuldarlığın artırılmasına geniş imkanlar yaradır. Bu strategiya çərçivəsində həyata keçirilən müxtəlif layihələr, əsasən yol, enerji, su təchizatı və informasiya-kommunikasiya texnologiyaları sahələrində infrastrukturun inkişafını nəzərdə tutur. Bu sahələrin inkişafı, ilk növbədə, müəssisələrin və sənaye obyektlərinin daxili bazara və xarici ixrac bazarlarına çıxış imkanlarını artırır, onların fəaliyyət effektivliyini yüksəldir və ümumi iqtisadi rəqabət qabiliyyətini gücləndirir.

Yol infrastrukturu layihələri kənd təsərrüfatı, sənaye və xidmət sahələrində məhsulların daşınmasını asanlaşdırır, məhsuldarlığın və logistikanın səmərəliliyini yüksəldir. Enerji infrastrukturu isə elektrik və digər enerji növlərinin fasiləsiz və qənaətlə təmin olunmasına imkan verir ki, bu da müəssisələrin fasiləsiz fəaliyyət göstərməsinə və enerji sərfiyyatının azaldılmasına kömək edir. Su təchizatı layihələri isə sənaye və kənd təsərrüfatı müəssisələrinin ehtiyaclarını qarşılayaraq, suyun keyfiyyətli və dayanıqlı təmin olunmasını təmin edir[4]. İnformasiya-kommunikasiya texnologiyaları isə müasir rəqəmsal infrastrukturun qurulmasına kömək edir, müəssisələrin informasiya axını və əlaqələrini sürətləndirir, biznes proseslərinin avtomatlaşdırılmasına şərait yaradır.

Eyni zamanda, texnoloji modernləşmə layihələri ölkədə yeni texnologiyaların tətbiqini sürətləndirir və innovasiya mühitini gücləndirir. Bu layihələr sayəsində müəssisələr istehsal proseslərini daha səmərəli və çevik hala gətirir, xammal və enerji sərfiyyatını azaldaraq məhsulun keyfiyyətini yüksəldirlər. Modern texnologiyalar sayəsində istehsal prosesləri avtomatlaşdırılır, məlumatların idarə olunması və analizi asanlaşır ki, bu da məhsuldarlığın əhəmiyyətli dərəcədə artmasına səbəb olur.

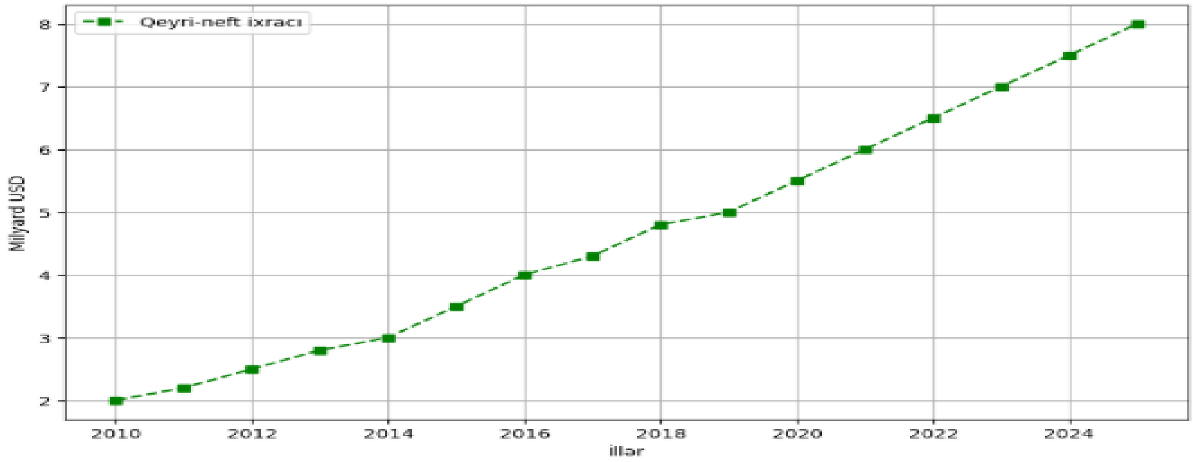

Şəkil 2.Qeyri –neft sektorunun illər üzrə artım göstəricisi

Neft gəlirlərinin düzgün və səmərəli idarə olunması regionlar arasında iqtisadi fərqlərin azaldılmasına kömək edir. Əgər neft gəlirləri düzgün şəkildə bölüşdürülərsə və regionların inkişafına yönəldilərsə, bu, regional fərqlərin daha az nəzərə çarpmasına və iqtisadi bərabərsizliyin aradan qaldırılmasına imkan yaradır. Ölkə daxilində inteqrasiya olunmuş və çoxşaxəli iqtisadi mühit formalaşır ki, bu da ümumi iqtisadi sabitlik və dayanıqlılıq üçün böyük əhəmiyyət kəsb edir.Neft strategiyasının bu yanaşması həmçinin iqtisadi mühitin daha çox rəqabətə davamlı və innovativ olmasına gətirib çıxarır. Regional və sənaye sahələrinin inkişafı, yeni texnologiyaların tətbiqi və təşviqi, iqtisadi fəaliyyətlərin müxtəlifləşdirilməsi ölkənin ümumi inkişafını stimullaşdırır.

Tədqiqatın ikinci mərhələsində neft strategiyasının qeyri-neft sektoruna təsirinin qiymətləndirilməsi üçün müxtəlif makroiqtisadi göstəricilər və analitik modellər istifadə olunmuşdur. Bu qiymətləndirmələr nəticəsində, neft strategiyasının doğru və davamlı şəkildə həyata keçirilməsi ilə qeyri-neft sektorunun inkişafına və ümumi iqtisadi mühitə müsbət təsir göstərdiyi müəyyən edilmişdir. Əvvəlcə, qeyri-neft ÜDM-in artım tempi diqqətə alınmışdır. 2010-cu ildən etibarən qeyri-neft ÜDM-in artım tempi, neft gəlirlərinin investisiya və təşviq layihələrinə yönəlməsi nəticəsində əhəmiyyətli dərəcədə sürətlənmişdir. Bu dövrdə qeyri-neft sektorunun inkişafına yönəlmiş maliyyə resurslarının artması, onun iqtisadi aktivliyini və ümumi məhsuldarlığını artırmışdır. Əgər əvvəllər qeyri-neft ÜDM-in artım tempi daha yavaşdırsa, artıq 2-3 dəfə sürətlənməyə nail olunmuşdur ki, bu da neft strategiyasının effektivliyini göstərir.

Digər mühüm göstərici qeyri-neft ixracının artımını əhatə edir. Neft gəlirlərinin subsidiyalar və investisiya təşviqi mexanizmləri vasitəsilə qeyri-neft məhsullarının ixracını artırmağa yönəlməsi, 2010-cu ildən başlayaraq bu sahədə əhəmiyyətli yüksəlişə səbəb olmuşdur. Bu artım, ölkənin xarici ticarət balansını müsbət istiqamətdə dəyişmiş və qeyri-neft məhsullarına olan tələbatı artırmışdır. Bu isə, iqtisadiyyatın şaxələndirilməsinə, xarici bazarlarda daha çox rəqabət qabiliyyətli məhsulların istehsalına və ixraca yönəlik strategiyaların uğurlu olduğunu göstərir.Sosial göstəricilər sahəsində də müsbət tendensiyalar müşahidə olunmuşdur[5]. Regionlarda yeni iş yerlərinin yaradılması və insanların gəlir səviyyəsinin yüksəlməsi qeyri-neft sektorunun sosial-iqtisadi təsirini gücləndirmişdir. Bu, bölgələrdə yoxsulluğun azaldılmasına, həyat səviyyəsinin yaxşılaşmasına və sosial sabitliyin təmin olunmasına kömək etmişdir.

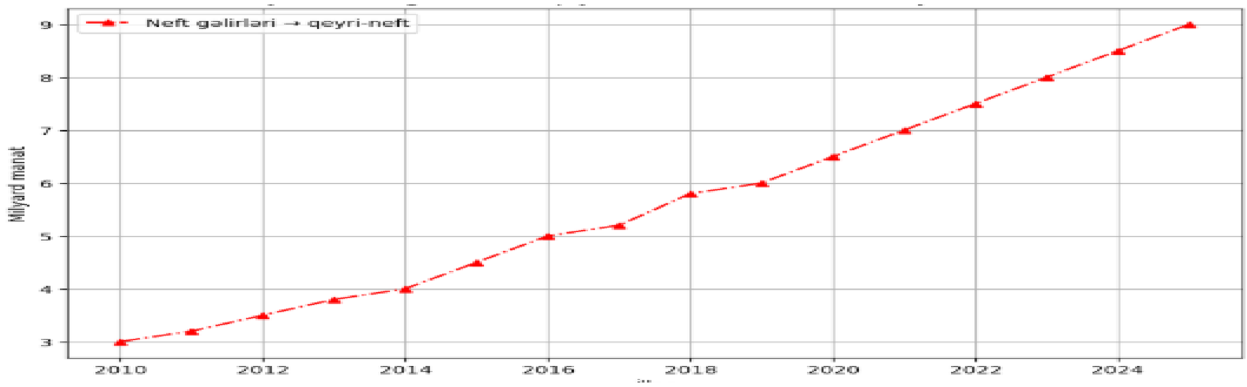

Şəkil 3. Qeyri –neft sektoruna investisiyalar

Maliyyə dayanıqlığı isə, vergi və maliyyə təşviqi mexanizmlərinin tətbiqi ilə təmin olunmuşdur. Bu mexanizmlər fiskal sabitliyi qorumağa və dövlət büdcəsinin dayanıqlığını təmin etməyə imkan vermişdir. Eyni zamanda, investisiyaların səmərəli bölüşdürülməsi və istifadə olunması ilə, iqtisadiyyatın müxtəlif sahələrində balanslı inkişaf təmin olunmuşdur. Bu, həm makroiqtisadi stabilliyi möhkəmləndirmiş, həm də qeyri-neft sektorunun davamlı və səmərəli inkişafını dəstəkləmişdir.

Analitik modellər və iqtisadi göstəricilər göstərir ki, neft strategiyasının davamlı və

balanslaşdırılmış tətbiqi, qeyri-neft sektorunun rəqabət qabiliyyətini artırır və iqtisadi şaxələndirməni gücləndirir. Bu, ölkənin iqtisadi mühitində daha çox rəqabət və innovasiya imkanlarının yaranmasına səbəb olur. Nəticədə, neft strategiyasının düzgün tənzimlənməsi və tətbiqi, həm makroiqtisadi göstəricilərin yaxşılaşmasına, həm də sosial və iqtisadi sabitliyin təmin olunmasına töhfə verir.

Ümumilikdə, tədqiqat göstərir ki, neft strategiyasının səmərəli və davamlı həyata keçirilməsi, ölkənin iqtisadi inkişafını şaxələndirmək və dayanıqlılığını təmin etmək üçün mühüm vasitədir. Bu strategiyanın düzgün icrası ilə, qeyri-neft sektoru daha da inkişaf edəcək, iqtisadiyyat daha rəqabətqabiliyyətli və dayanıqlı olacaqdır.

Nəticə.

Ölkə iqtisadiyyatında qeyri-neft sektorunun inkişafı, müasir dövrdə iqtisadi siyasətlərin əsas prioritetlərindən biridir və bu istiqamətdə uğurlu nəticələr əldə etmək üçün neft strategiyasının düzgün və davamlı şəkildə tətbiqi mühüm əhəmiyyət daşıyır. Neft strategiyası, ölkənin neft gəlirlərinin səmərəli idarə olunması və iqtisadiyyatın digər sahələrinə yönəldilməsi baxımından əsas mexanizmdir. Bu strategiyanın düzgün və ardıcıl həyata keçirilməsi, ölkənin iqtisadi dayanıqlığını və uzunmüddətli inkişafını təmin edir. Nəticə olaraq qeyd olunur ki, neft gəlirlərinin investisiya, vergi, infrastruktur və innovasiya təşviqi mexanizmlərinə yönəldilməsi, qeyri-neft sektorunun rəqabət qabiliyyətini artırmağa kömək edir. Bu isə, öz növbəsində, iqtisadiyyatın şaxələndirilməsini sürətləndirir və sosial-iqtisadi dayanıqlığı gücləndirir. Yəni, ölkə neftdən asılılığını azaldaraq, müxtəlif sahələrdə yeni imkanlar və bazarlar yaradaraq, iqtisadiyyatını daha dayanıqlı və davamlı edir.

ƏDƏBİYYAT SİYAHISI:

1. Əliyev, R. Azərbaycan iqtisadiyyatında neft gəlirlərinin qeyri-neft sektoruna təsiri. Bakı: 2018. İqtisadiyyat Nəşriyyatı.
2. Həsənov, F. Qeyri-neft sektorunun inkişaf strategiyaları və investisiya imkanları. Bakı ,2020. Elm və Təhsil Nəşriyyatı.
3. Məmmədov, T. Azərbaycanın neft strategiyası və regional sosial-iqtisadi inkişaf. Bakı 2019: Dövlət Universiteti Nəşriyyatı.
4. Quliyev, A. Vergi siyasətinin qeyri-neft sektoruna təsiri: nəzəri və praktik aspektlər. Bakı: İqtisadi Araşdırmalar Jurnalı, 4(2), 2021, səh.45-62
5. Rzayev, S. Azərbaycan iqtisadiyyatının şaxələndirilməsi və qeyri-neft sektorunun rolu. Bakı: İqtisadiyyat və İdarəetmə Araşdırmaları, 3(1) 2017, 12-30.

STUDY OF THE IMPACT OF THE OIL STRATEGY ON THE DEVELOPMENT OF THE NON-OIL SECTOR IN OUR COUNTRY

Lala Vaqif HUSEYNOVA
Ph.D., Assoc. Prof.
Azerbaijan State Oil and Industry University, Department of Petrochemical Technology and Industrial Ecology
E-mail: h.lala67@mail.ru

Nemat Ahmad AHMADZADE
Azerbaijan State Oil and Industry University,
Department of Petrochemical Technology and Industrial Ecology, Master's student
E-mail: ehmedzadenemet9@gmail.com

Abstract: The role of the non-oil sector in the sustainable and sustainable development of the economy of our republic has increased significantly in recent years. One of the main factors influencing this process has been the impact of our country's oil strategy on the non-oil sector. Thus, the correct and purposeful implementation of the oil strategy allows us to increase the flow of investment in non-oil areas, ensure economic diversification and strengthen the overall stability of the economy. Mainly, the investment policy implemented to direct oil revenues to the non-oil sector, along with tax breaks and incentives, the expansion and modernization of

infrastructure projects, efficient distribution of financial resources and institutional reforms are the main mechanisms of this process. As a result of these measures, economic activities are expanding in various regions, new enterprises are emerging and jobs are opening in the labor market for various professions and specialties. The correct and purposeful implementation of the oil strategy supports the development of the non-oil sector, strengthens economic diversification and ensures macroeconomic stability. This, in turn, increases the overall stability of the economy, allows us to reduce economic risks and ensure long-term economic development. Thus, the correct implementation of the oil strategy plays an important role in the economic progress of our republic and strengthens the economic security of the country.
Keywords: non-oil sector, oil strategy, investment, macroeconomic stability, tax policy

ИССЛЕДОВАНИЕ ВЛИЯНИЯ НЕФТЯНОЙ СТРАТЕГИИ НА РАЗВИТИЕ НЕНЕФТЯНОГО СЕКТОРА В НАШЕЙ СТРАНЕ

Лала Вакиф ГУСЕЙНОВА
Ph.D., доцент
Азербайджанский Государственный Университет Нефти и Промышленности, кафедра нефтехимической технологии и промышленной экологии
E-mail: h.lala67@mail.ru

Немат Ахмад АХМАДЗАДЕ
Азербайджанский Государственный Университет Нефти и Промышленности, кафедра нефтехимической технологии и промышленной экологии, магистрант
E-mail: ehmedzadenemet9@gmail.com

Резюме: В последние годы значительно возросла роль несырьевого сектора в устойчивом и сбалансированном развитии экономики нашей республики. Одним из главных факторов, влияющих на этот процесс, стало воздействие нефтяной стратегии страны на несырьевой сектор. Так, правильная и целенаправленная реализация нефтяной стратегии позволяет нам увеличить приток инвестиций в несырьевые сферы, обеспечить диверсификацию экономики и укрепить общую устойчивость экономики. В основном, основными механизмами этого процесса являются инвестиционная политика, направленная на перенаправление нефтяных доходов в несырьевой сектор, наряду с налоговыми льготами и стимулами, расширением и модернизацией инфраструктурных проектов, эффективным распределением финансовых ресурсов и институциональными реформами. В результате этих мер происходит расширение экономической активности в различных регионах, появляются новые предприятия и открываются рабочие места на рынке труда по различным профессиям и специальностям. Правильная и целенаправленная реализация нефтяной стратегии поддерживает развитие несырьевого сектора, укрепляет диверсификацию экономики и обеспечивает макроэкономическую стабильность. Это, в свою очередь, повышает общую стабильность экономики, позволяет снизить экономические риски и обеспечить долгосрочное экономическое развитие. Таким образом, правильная реализация нефтяной стратегии играет важную роль в экономическом прогрессе нашей республики и укрепляет экономическую безопасность страны.
Ключевые слова: ненефтяной сектор, нефтяная стратегия, инвестиции, макроэкономическая стабильность, налоговая политика.